

Ratan S.

Att göra en fyr till byggnadsminne

Christer Hollinder, ordf. Föreningen Ratans Historia

Ratan Södra. Entrén enligt 1874 års ritning förberedd med öppningen in i huset inramad. Bilden tagen från SO. I förgrunden antennen till Lantmäteriets SWEPO:s anläggning. Foto: Peder Öberg

I en artikel i Blänket 2004:2, "Ursäkta var är klockan", efterlystes den gamla signalklockan från 1874, samma år som inseglingsfyren byggdes. Intet har hörts om denna klenod sedan dess.

Emellertid har mycket annat hänt av högst euforisk karaktär:

År 2011 återflyttades fyrhuset med hjälp av medel från RAÄ till sin gamla grund vid södra inloppet till Ratans hamn, (se Blänket 2011:3) varvid Föreningen Ratans Historia blev ägare till byggnaden på villkor att denna skulle återställas med fyrningsutrustning och allt. Vidare utsågs Västerbottens Museum till antikvarisk övervakare för projektet och alla ingrepp skall därvid godkännas av dem i förväg, eftersom fyren är tänkt till att bli byggnadsminne

På ett föreningsmöte beslöts, att den ursprungliga ritningen från Riksarkivets samlingar skulle följas och vi skulle inte

nöja oss med det utförande som 1889 års ombyggnad medförde.

Alltså skulle exempelvis ingången flyttas, muren återuppföras och sideralskensspegelapparaten installeras i det igentimrade hålet i östra väggen. Dessutom måste golvet sänkas till sin ursprungliga nivå och ett fönster mot norr sättas där 1889 års förstukvist blev applicerad. Storvulna planer av ett gäng amatörer! Visst finns det bland oss folk som är vana träarbetare då det gäller att smälla upp stadiga konstruktioner av olika slag och betonggubbar som vet att göra justa blandningar, men att därvid kunna bete

1. Grunden till förstukvisten satt med syllvarvet överst. 2. Resvirket klart. 3. Dörr- och fönsterkarm inramade av gammalt men friskt virke, spikat med klippt spik. Det omålade partiet skall bli vitt, liksom hela södra gaveln i övrigt (utåt havet). Material till taket utreds f.n. i samarbete med Västerbottens Museum.

Foto: Peder Öberg

sig antikvariskt rätt visade sig vara knepigare än väntat.

Den första känslan av ofrihet gentemot museet förbyttes snabbt till djup tacksamhet, då deras expertis hjälpte oss fram med materialval, färgsättningar och tolkning av originalritningar. De ursprungliga tapetresterna med mörkblått medaljongmönster som satt kvar under masoniten på innerväggarna har museets antikvarier planer på att låta handtrycka när vi kommit så långt.

En hel del tur har vi haft i det att husets samtliga originalfönster låg på förra ägarens lagårdsvind med de flesta rutor hela (!). Den ursprungliga dörren till fyren medföljde byggnaden, men var ändrad med påspikad spontpanel samt den övre dörrspegeln ersatt med ett fönster. Detta har nu återställts med hjälp av ett professionellt snickeri i Bjurholm. Innertaket har under den 70-åriga forskingringen delvis hamnat på golvet, så därför kan vi beställa ett nytt - exakt som originalet. En av de tre dörrarna inne i huset medföljde också.

Från Västerbottens museum följer man projektet med förhöjt intresse, eftersom man får lära sig en hel del om just fyrbyggnader via de experter inom Fyr-sällskapet som föreningen har kanaler till och som helhjärtat hjälper oss, då problem uppstår som inte går att utläsa av ritningar eller dokument.

Tack ska ni ha – ingen nämnd och ingen glömd!

Under 2012 har ny förstukvist skapats på en grund av natursten och vi står nu inför att ta oss in i själva huset "rätt" väg. Nya golvplankor är sågade ur kärnvirke och ligger just nu i spänn på undertecknads lagårdsvind för att torka till 2014, då vi planerar att lägga in golvet. Massor av arbete återstår, men enligt tidsplanen borde fyren Ratan S vara klar för invigning omkring 2018. En betydande summa kommer att läggas på fyrens säkerhet – vi lever ju i en värld full av destruktiva krafter som ibland tar sin boning i olik-tänkande och icke tänkande.